

МІСЦЕ І РОЛЬ ЛЮДИНИ У ВИРОБНИЦТВІ В ПРОЦЕСІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ

Науково-технічний прогрес означає формування нового технологічного способу виробництва. Він відбувається поступово, але невпинно, адже йдеться про величезні масштаби виробництва. І сьогодні ще поряд з високотехнічним автоматизованим виробництвом існують галузі, де застосовують ручну працю.

Одне з найважливіших не тільки економічних, а й соціальних завдань - зменшення частки фізичної ручної праці у виробництві. Це потребує істотних змін в умовах життя і праці людини, вимагає освоєння більш складних професій, що можливо лише для людей з достатнім культурним, освітнім та професійним рівнем.

Сьогодні у науково-популярній і спеціальній літературі багато уваги приділяється "безлюдним технологіям", тобто таким автоматизованим, гнучким системам, які нібито повністю усувають людину з виробництва. Проте на практиці, хоч кількість персоналу, який обслуговує таке устаткування, й знижується, роль людини у виробництві не тільки не зменшується, а, навпаки, значно зростає. Звичайно, характер трудової діяльності людини при цьому істотно змінюється: вона в основному виконує функції проектувальника, програміста, налагоджує всю технологічну систему. До того ж "безлюдна технологія" у матеріальному виробництві доповнюється значним збільшенням кількості фахівців, зайнятих розробками нових технологічних систем та устаткування. Ці працівники є практично учасниками кінцевого виробництва. Так, на заводі в одну зміну можуть працювати лише 10-20 чоловік, а в конструкторському бюро при цьому заводі - кілька сотень.

Людина поєднує і фізичну, і розумову діяльність. Проте співвідношення між цими складовими праці різне. З розвитком суспільного виробництва на основі нової техніки і технології у загальних витратах праці підвищується значення її розумової частини. Виникає багато професій, які все менше передбачають виконання фізичних дій і все більше - розумових.

В сучасних умовах людина з виконавця виробничих операцій все більше перетворюється у контролера і налагодчика складного устаткування, автоматичних систем. Від рівня її освіти, культури, професійної майстерності залежить їх функціонування. Ускладнення матеріально-речових знарядь праці стимулює появу робітника нової якості: вільного, освіченого, культурного, розвиненого як фізично, так і розумово, який користується благами виробництва і глибоко заінтересований у його розвитку і вдосконаленні.

Перебудова економіки, перехід від адміністративних до економічних методів управління передбачають істотне підвищення кваліфікації управлінського персоналу. Чиновників адміністративної системи повинні замінити енергійні люди, які компетентні самостійно приймати рішення і нести за них відповідальність. Наприклад, у Китаї при переході до нової системи господарювання близько 40 відсотків управлінців були звільнені або самі залишили свої пости, оскільки не відповідали підвищеним вимогам. Проте така реформа проводилась розсудливо, поступово, порайонне, з улаштуванням звільнених, в тому числі через перепідготовку.

У нашій країні гостро стоїть проблема економічної підготовки кадрів. Майже половина керівників і спеціалістів чітко не розуміють суті ринкових методів господарювання. Кожний другий інженерно-технічний працівник не володіє необхідним обсягом економічних знань. Особливо негативно позначилася багатолітня ізоляція нашої економічної освіти від світової у таких напрямках, як менеджмент, маркетинг, основи бізнесу, пов'язаних з оволодінням законами ринку.